

FGU

Prøvevejledning for dansk som andetsprog

Indhold

1. Indledning	2
2. Faglig dokumentation/afsluttende standpunkt	2
Faglig dokumentation	2
Afsluttende standpunktsbedømmelse	2
3. Afsluttende prøve	6
Prøvens fokus	6
Rammerne for prøven	6
3.1 Eksaminationsgrundlag	7
3.2 Bedømmelsesgrundlag	7
3.3 Bedømmelseskriterier	9
4. To eksempler på portfolioprøven	11
Bilag: Guide til god praksis ved prøveafholdelse i faget	14

1. Indledning

Denne vejledning udfolder, forklarer og eksemplificerer nogle af bestemmelserne om prøverne i FGU-læreplanen for dansk som andetsprog, men vejledningen indfører ikke nye bindende krav. Vejledningen udfolder hermed læreplanens afsnit 4.2 *Faglig dokumentation/afsluttende standpunkt* og afsnit 4.3 *Afsluttende prøve*.

2. Faglig dokumentation/afsluttende standpunkt

Faglig dokumentation

Den faglige dokumentation spiller en væsentlig rolle i undervisningen – både i forbindelse med den løbende evaluering og vejledning af eleven og i forbindelse med afslutningen af undervisningen, hvis elevens standpunkt her skal bedømmes. Dokumentationen er en del af bedømmelsesgrundlaget både for den løbende evaluering og for det afsluttende standpunkt.

Faglig dokumentation i dansk som andetsprog

I dansk som andetsprog vil den faglige dokumentation kunne omfatte logbogen på G-niveau og/eller udvalgte opgaver fra arbejdsportfolien, som kan dokumentere, at de faglige mål for niveauet er nået. På G- og E-niveau kan opgaverne være kortere tekster inden for forskellige genrer, blogindlæg, hjemmesider, kreative produkter eller lyd- eller filmklip, som knytter sig til de faglige mål. På D-niveau stilles der krav om skriftlige produkter af en vis længde og kompleksitet. Den faglige dokumentation kan også være en præsentation eller et oplæg om en eller flere af ovenstående opgaver.

De nærmere krav til og rammer for den faglige dokumentation fastsættes og beskrives på institutionsniveau. Når institutionen (lederen/lærerne) vælger dokumentationsform, skal der ud over faglige hensyn også tages hensyn til elevens evner og muligheder for at dokumentere sin læring og sit arbejde. Læreren må derfor differentiere i forhold til det konkrete arbejde, som eleven udfører, og i forhold til hvad eleven kan præstere. Det er ligeledes vigtigt at arbejde med progression i dokumentationen, så eleven løbende afprøver forskellige dokumentationsformer og gradvis øger kompleksiteten og korrektheden i dokumentationen, så elevens evne til at udforme dokumentationen ud fra de krav, der stilles til form og indhold, gradvis øges.

Afsluttende standpunktsbedømmelse

Eleven skal som hovedregel til prøve i dansk som andetsprog på det niveau, eleven afslutter undervisningen på: G-, E- eller D-niveau. Eleven skal dermed ikke have en standpunktsbedømmelse.

Hvis eleven afbryder FGU inden prøven, gives der dog en afsluttende standpunktsbedømmelse på det højeste niveau, som eleven har opnået i FGU ifølge elevens forløbsplan. Det vil sige, at hvis eleven har gennemført G-niveau i FGU og er i gang med E-niveau, og afbryder inden prøven, skal eleven have en standpunktsbedømmelse på G-niveau. Elevens faglige dokumentation indgår som bedømmelsesgrundlag. Endvidere bedømmes eleven på baggrund af sin præstation i undervisningen.

Den afsluttende standpunktsbedømmelse er en absolut karakter, der skal vise elevens aktuelle standpunkt målt i forhold til undervisningens mål. Bedømmelsen af en elev må ikke foregå ved en sammenligning med de øvrige elevers kunnen.

Dokumentationen skal bidrage til bedømmelse af elevens standpunkt ved afslutningen af et niveau, men udgør ikke hele bedømmelsesgrundlaget. Dansk som andetsprog indeholder mål, som omhandler arbejde med og progression i arbejdet med de tre færdigheder tale/lytte, læse/fortolke og skrivefærdighed. Progression i færdighederne vidner om, at elevens intersprog arbejder sig mod målsproget dansk, men der er ikke en forventning om et fejlfrit dansk. Evnen til at samarbejde og viden om sproglig adfærd, som også kan bidrage til bedømmelsen, kommer primært til udtryk og kan bedst bedømmes i forbindelse med den daglige undervisning og de arbejds- og læreprocesser, som eleven gennemfører. Denne type af mål/progression skal også inddrages i bedømmelsen.

Der kan også være undervisningsmål, som eleven er blevet undervist ud fra i starten af undervisningen på niveauet, der ligeledes skal inddrages i den afsluttende bedømmelse.

Men det er vigtigt at være opmærksom på, at man ikke på denne måde utilsigtet kommer til at bedømme eleven ud fra de kompetencer, som eleven havde i begyndelsen af undervisningen, da standpunktsbedømmelsen altid skal afspejle elevens kompetencer på bedømmelsestidspunktet.

Elevens dokumentation vil sjældent kunne danne grundlag for bedømmelsen af alle de mål, som dansk som andetsprog omfatter. Derfor skal der tages højde for dansk som andetsprogs forskelligartede kompetencer og konkret tages stilling til, hvordan bedømmelsen skal foregå. I den forbindelse er det afgørende at tage stilling til konkrete bedømmelseskriterier, som angiver, hvad der lægges vægt på i bedømmelsen.

De overordnede bedømmelseskriterier, som de fremgår af læreplanen, ses i skemaet nedenfor. Bedømmelseskriterierne er de samme ved standpunktsbedømmelse og ved prøvebedømmelse. Bedømmelsen er en vurdering af, i hvilken grad eleven/eksaminanden opfylder de faglige mål.

Bedømmelseskriterier for dansk som andetsprog, jf. læreplanen

G-niveau	E-niveau	D-niveau
<p>Eleven kan:</p> <ul style="list-style-type: none"> ● skrive i refererende, beskrivende og fortællende genrer ● præsentere resultater af eget skriftligt arbejde, herunder at kunne bruge elementære analysebegreber ● udtrykke sig forståeligt og sammenhængende om faglige og almene emner ● gå i dialog om grammatik - herunder morfemer, bøjningsformer, ordklasser og ordstillinger på et grundlæggende niveau ● vise kendskab til enkle nutidige fiktionstekster, praksisnære sagtekster og multimodale tekster. 	<p>Eleven kan:</p> <ul style="list-style-type: none"> ● skrive i refererende, beskrivende, fortællende og argumenterende genrer ● præsentere eget arbejde med fokus på kommunikation og kritisk stillingtagen ● udtrykke holdninger og følelser med nogen grad af præcision med hensyn til sprog og indhold ● udtrykke sig forståeligt, sammenhængende om både faglige, almene og aktuelle emner ● gå i dialog om grammatik - herunder kohærens, kohæsion og simpel tegnsætning på et grundlæggende niveau ● vise kendskab til og forståelse af fiktionstekster, praksisnære sagtekster og multimodale tekster. 	<p>Eleven kan:</p> <ul style="list-style-type: none"> ● skrive i fortællende, analyserende og argumenterende genrer ● præsentere systematisk og kritisk tage stilling til eget arbejde ● udtrykke holdninger og følelser i passende genrer med præcision og sammenhæng ● udtrykke sig med sproglig præcision og variation om både faglige, almene og aktuelle emner ● gå i dialog om korrekt anvendelse af grammatiske begreber på et alsidigt niveau ● perspektivere til andre tekster og/eller samfunds- og kulturforhold i Danmark og globalt ● anvende relevante danskfaglige redskaber i analyse og vurdering af eget arbejde.

Der gives én karakter efter 7-trinsskalaen.

De overordnede bedømmelseskriterier vil ofte skulle konkretiseres på den enkelte institution i forhold til den kontekst, som dansk som andetsprog foregår i, så eleven og læreren ved, præcis hvad der lægges vægt på i bedømmelsen.

Bedømmelseskriterier er i sin enkelhed det, man lægger vægt på ved en bedømmelse, men det er altid vigtigt, at læreren bruger sin professionelle faglighed til at vurdere elevens samlede kompetencer inden for faget, når der gives en karakter.

Nedenfor gives eksempler på, hvordan nogle af de ovenstående bedømmelseskriterier kan konkretiseres yderligere.

Udvalgte bedømmelseskriterier og konkretisering af disse

Udvalgte kriterier	Konkretisering
<p>G-niveau: skrive i refererende, beskrivende og fortællende genrer</p> <p>E-niveau: skrive i refererende, beskrivende, fortællende og argumenterende genrer</p> <p>D-niveau: skrive i fortællende, analyserende og argumenterende genrer</p>	<p>I bedømmelsen lægges der vægt på, at eleven:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Kan præsentere skriveprocessen og genren via en præsentation • Kan forklare, hvad der er kendetegnende for netop den genre, og hvad eleven har gjort for at løse opgaven • Kan komme med forslag til forbedring af opgaven. <p>Det skriftlige arbejde i dansk som andetsprog vil ofte være den færdighed, som volder flest problemer for eleven. Progressionen med hensyn til indhold og form i de genrer, som er valgt som bedømmelseskriterier, bevæger sig fra kortere til længere tekster og fra refererende og beskrivende tekster, som omhandler elevens egen praksis, til argumenterende eller kommenterende tekster, som rækker ud over elevens egen praksis.</p>
<p>G-niveau: gå i dialog om grammatik - herunder morfemer, bøjningsformer, ordklasser og ordstillinger på et grundlæggende niveau</p> <p>E-niveau: gå i dialog om grammatik - herunder kohærens, kohæsion og simpel tegnsætning på et grundlæggende niveau</p> <p>D-niveau: gå i dialog om korrekt anvendelse af grammatiske begreber på et alsidigt niveau</p>	<p>I bedømmelsen lægges der vægt på, at eleven:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Kan fremlægge/præsentere en eller flere tekster, eksempelvis for at demonstrere genrekendskab • Kan forklare spørgsmål om den anvendte grammatik • Kan indgå i dialog om eksempelvis ordklasserne og deres bøjning med udgangspunkt i en af elevens tekster fra arbejds- eller præsentationsportfolioen (hvis eleven eksempelvis ikke har anvendt adjektiver i en beskrivelse, vil det være oplagt at spørge til det) <p>Det forventes ikke, at eleven anvender de latinske betegnelser, men dialogen om grammatik skal betragtes som en anvendelsesorienteret tilgang til sproget.</p>

3. Afsluttende prøve

I dansk som andetsprog er den afsluttende prøve en portfolioprøve.

Læreplanen beskriver de overordnede rammer for prøven. Derudover er der en række forhold, der skal tages stilling til, når man som lærer planlægger og gennemfører en konkret prøve i faget. Det er for at sikre, at eleven er klar over, hvordan prøven foregår, og hvordan vedkommende bliver bedømt, og for at sikre, at man kan gennemføre en sikker og fair prøve. Derfor skal man som lærer på forhånd tage stilling til og skabe klarhed over de forhold, der har betydning for prøvens gennemførelse.

Prøvens fokus

En prøve vil altid have karakter af en stikprøve, da det sjældent vil være muligt at afprøve eleven i alle de mål, som eleven skal have nået gennem deltagelse i undervisningen, men elevens præsentationsportfolio skal afspejle elevens kompetencer i forhold til flest mulige af fagets mål. Derfor bliver lærerens vejledning af eleven helt central, når der arbejdes med udvælgelse og klargøring af materiale til portfolioen. Præsentationsportfolioen skal udarbejdes i en proces, hvor læreren vejleder eleven, så portfolioen får et fokus, som rammer fagets væsentligste mål.

Det tværfaglige samarbejde mellem dansk som andetsprog og andre fag/faglige temaer kan være en demonstration af, at eleven mestrer at trække undervisningen fra dansk som andetsprog ud i andre sammenhænge, og dette vidner om elevens kommunikative og interkulturelle kompetencer.

Rammerne for prøven

Portfolioprøven skal beskrives helt konkret af institutionen, og den faglige kontekst skal være synlig i prøvebeskrivelsen. Det er vigtigt at forholde sig til prøvens rammer, herunder faserne *før prøven*, *under prøven* og *efter prøven*. Bilag 1 indeholder en tjekliste, som kan anvendes til at sikre, at der er taget stilling til en række centrale forhold med væsentlig betydning for prøvens planlægning og gennemførelse.

Institutionen skal kunne dokumentere beskrivelsen af prøven, så den kan formidles til censor og til lærerne på FGU-institutionen.

3.1 Eksaminationsgrundlag

Eksaminationsgrundlaget i dansk som andetsprog er elevens præsentationsportfolio. Eleven har forud for prøven udarbejdet og valgt materiale til præsentationsportfolioen ud fra sin arbejdsportfolio.

Præsentationsportfolioen er det faglige stof eller materiale, der eksamineres ud fra, og som skal gøre det muligt for eksaminanden at demonstrere sine opnåede kompetencer – præsentationsportfolioen er ”det, man taler med eleven om”.

Præsentationsportfolioen skal give eksaminator og censor mulighed for at iagttage elevens arbejde, indgå i dialog med eleven og stille spørgsmål, som aktiverer og udfordrer elevens kompetencer. For eleven skal præsentationsportfolioen give mulighed for at vise praktiske kompetencer, besvare spørgsmål, forklare og argumentere. Portfolioens indhold opbygges på baggrund af undervisningens indhold, og materialet skal afspejle eksaminandens aktuelle standpunkt. At vejlede eleven forudsætter et sikkert fagligt blik for, hvordan de faglige mål kan bringes i spil ved den efterfølgende eksamination.

Spørgsmål, som er væsentlige at overveje og tage stilling til, når eleverne skal vejledes i forbindelse med deres arbejde med præsentationsportfolioen, er:

- Giver det udvalgte materiale i præsentationsportfolioen gode muligheder for at bringe de faglige mål, som eleven skal bedømmes ud fra, i spil?
- Viser præsentationsportfolioen, at undervisningens mål om viden, færdigheder og kompetencer er opfyldt?
- Kræver indholdet i præsentationsportfolioen nogle særlige fysiske rammer eller redskaber?

Det gode eksaminationsgrundlag vil eksempelvis være:

- En portfolio, som kan demonstrere flere typer af opgaver, og som kan give et helhedsbillede af elevens kompetencer (den kan bestå af lydfiler, billeder, tekst, videoer m.m.)
- En portfolio, som kan demonstrere progression fra start til slut
- En portfolio, som kan demonstrere, at eleven evner at planlægge og udføre en selvstændig opgave
- Et eller flere skriftlige produkter, som kan demonstrere genrekendskab og sproglig udvikling, og som kan give anledning til dialog.

3.2 Bedømmelsesgrundlag

Det er afgørende at skelne mellem eksaminationsgrundlaget og bedømmelsesgrundlaget. Kort sagt er eksaminationsgrundlaget det, der eksamineres ud fra, og bedømmelsesgrundlaget er det produkt, den

proces eller den præstation, der bedømmes. I dansk som andetsprog er bedømmelsesgrundlaget eksaminandens mundtlige præstation og præsentationsportfolien. Bedømmelsesgrundlaget er det, der indgår i vurderingen, når der bedømmes.

Eksaminationen tager udgangspunkt i præsentationsportfolien, som danner grundlag for dialogen med eleven – ”det, man taler med eleven om”. Det er således en kombination af elevens præsentationsportfolio og elevens mundtlige præstation, der indgår i bedømmelsen, så både elevens praktiske kompetencer og elevens redegørelse for arbejdsprocessen og produktets fremstilling bedømmes.

Alle aktører – eksaminator, censor og eleven – skal være helt klar over, hvad der tæller med i bedømmelsen. I dansk som andetsprog indgår eksaminandens mundtlige præstation og eksaminandens præsentationsportfolio i en helhedsbedømmelse, dog med vægt på den mundtlige præstation.

Det er væsentligt at overveje eller være opmærksom på følgende:

- Arbejdsprocessen, tilrettelæggelsen, progressionen og lignende tæller med i bedømmelsen. Eleven vil have fået en sproglig progression på FGU, så det er forventeligt, at eleven ved eksaminationen vil kigge tilbage på tidligere producerede tekster, men nu med et mere nuanceret blik for sproget. Kvaliteten af tidligt producerede tekster skal ikke alene bedømmes ud fra sproglige kriterier, men i lige så høj grad ud fra elevens evne til at reflektere over sin egen arbejdsproces og sin egen tilrettelæggelse af arbejdet.

Karakterfastsættelsen skal foregå på baggrund af elevens præstation og en vurdering af, hvordan den matcher niveauerne i karakterskalaen. Derfor spiller eksaminations- og bedømmelsesgrundlaget også en afgørende rolle med hensyn til at kunne vurdere forskellige grader af målopfyldelse. Den dygtige elev skal have mulighed for at kunne præstere til karakteren 12, og den mindre dygtige elev skal have mulighed for at kunne bevise, at præstationen netop er bestået.

Bedømmelsen – og begrundelsen herfor – kræver en god forståelse af karakterskalaens niveaubeskrivelser, og at bedømmerne er enige om, hvad der er væsentlige og mindre væsentlige styrker og mangler ved en elevs præstation. Derfor er det afgørende at fastsætte og være enige om prøvens bedømmelseskriterier.

3.3 Bedømmelseskriterier

Bedømmelsen er en vurdering af, i hvilken grad elevens præstation lever op til de faglige mål.

Bedømmelseskriterierne er det, eksaminator og censor lægger vægt på i bedømmelsen, og der skal være en tydelig sammenhæng mellem prøvens mål og bedømmelseskriterierne. I forbindelse med bedømmelsen skal der være formuleret bedømmelseskriterier, som sikrer, at bedømmerne fokuserer på det samme ved elevens præstation. Ellers kan bedømmelsen blive tilfældig, og der kan opstå store uenigheder mellem eksaminator og censor om, hvad der er vigtigt, og hvad der ikke er vigtigt. Bedømmelseskriterierne skal med andre ord sikre, at det, som eksaminator og censor ser på/lytter efter, er det samme.

Bedømmelseskriterierne skal bidrage til at fastholde det faglige fokus i forbindelse med prøven og sikre, at det er de væsentligste faglige mål, der bedømmes ud fra. Samtidig er det vigtigt, at bedømmerne bruger deres professionelle faglighed til at vurdere elevens præstation, så bedømmelsen bliver foretaget ud fra en helhedsvurdering af de elementer, der indgår i prøven.

Bedømmelseskriterierne skal være fastsat af den prøveafholdende institution, og eleven og censor skal være orienteret om dem. Kriterierne skal tage udgangspunkt i de kriterier, der er fastsat i læreplanen, og skal være konkretiseret med henblik på den aktuelle prøve. Den prøveafholdende institution har både retten og pligten til at fastsætte og konkretisere den enkelte prøves bedømmelseskriterier, og eksaminator og censor skal bedømme ud fra de fastsatte kriterier.

Med dette udgangspunkt er det væsentligt, at man i forbindelse med prøveplanlægningen overvejer følgende:

- Hvordan er sammenhængen mellem prøvens fokus, bedømmelsesgrundlaget og bedømmelseskriterierne?
- Hvordan kan bedømmelseskriterierne beskrives så enkelt og forståeligt som muligt?
- Hvordan forklares kriterierne for eleverne?
- Er censor informeret om bedømmelseskriterierne?

Nedenfor gives eksempler på, hvordan nogle af bedømmelseskriterierne kan konkretiseres yderligere som bedømmelseskriterier for afsluttende prøvebedømmelse. Kriterierne er skrevet, så de er henvendt til eleven, og kan altså bruges direkte i formidlingen til den enkelte elev.

Konkretisering af udvalgte bedømmelseskriterier, formidlet til eleven

Udvalgte kriterier	Konkretisering af kriterium – skrevet, så det er formidlet direkte til eleven, og derfor skrevet i anden person
<p>G-niveau: Skrive i refererende, beskrivende og fortællende genrer</p>	<p>På G-niveau skal du ved hjælp af modeltekster eller et genreskema kunne skrive:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Et referat eller et resume af en tekst, en film, en begivenhed eller et møde, som du har deltaget i. Du skal vide, at et resume skal være kort, uden detaljer eller eksempler og skrevet i nutid og i tredje person. • En beskrivelse af en person, et sted, et værk eller en ting. Du skal vide, at en beskrivelse er mættet med sanser (adjektiver), og at en beskrivelse kan være objektiv eller subjektiv. En beskrivelse kan være en del af en fortælling og giver læseren mulighed for at kende det, som du har beskrevet, godt. • En fortælling. Du skal vide, hvordan man skriver en god fortælling, og at en fortælling er opbygget af en præsentation, et problem, en løsning og en afslutning. I fortællingen skal du være bevidst om, hvem der skal læse fortællingen (modtagerbevidsthed). <p>Til eksaminationen skal du kunne redegøre for, hvordan og hvorfor du har skrevet, som du har, og evt. redegøre for, hvad du har lært, og hvordan du kan forbedre din tekst.</p>
<p>E-niveau: Skrive i refererende, beskrivende, fortællende og argumenterende genrer</p>	<p>På E-niveau skal du kunne skrive et referat, et resume, en beskrivelse eller en fortælling ligesom på G-niveau. Du kan nu skrive mere selvstændigt, og du kender genreskemaerne for de ovenstående genrer. Du kan skrive en tekst på ca. 500 ord.</p> <p>Du kan ved hjælp af en modeltekst eller et genreskema skrive en argumenterende tekst. Det kan være et læserbrev, et indlæg i en debat, en anmeldelse eller en kommentar om et givent emne. Du skal vide, at eksempelvis et læserbrev skal indeholde en god overskrift, et synspunkt, en uddybning og et forslag til en løsning. Du skal vide, hvordan man opbygger læserbrevet, og kende til kommunikationsmodellen.</p> <p>Til eksaminationen skal du kunne redegøre for, hvordan og hvorfor du har skrevet, som du har, og evt. redegøre for, hvad du har lært, og hvordan du kan forbedre din tekst.</p>
<p>D-niveau: Skrive i fortællende, analyserende og argumenterende genrer</p>	<p>På D-niveau skal du ved hjælp af et genreskema kunne skrive mere komplekse tekster. Du kan disponere og skrive en tekst på ca. 700 ord.</p> <p>Du kan skrive en fortælling med modtagerbevidsthed og med en beskrivelse integreret i teksten.</p> <p>Du kan skrive en analyse af eksempelvis en novelle, et digt eller et eventyr eller en avisartikel, som du har læst. Du kender forskel på objektivt og subjektivt sprog, og du kan skrive en sammenhængende analyse med alle de elementer, som er blevet gennemgået i undervisningen.</p>

Udvalgte kriterier	Konkretisering af kriterium – skrevet, så det er formidlet direkte til eleven, og derfor skrevet i anden person
	<p>Du kan skrive et læserbrev, en anmeldelse, en kommentar eller et debatindlæg (argumenterende genrer). Du kender kommunikationsmodellen og ved, hvad den skal bruges til. Du kan redegøre for andres synspunkter og argumentere for dine egne synspunkter, og du kender til forskellige måder at argumentere på.</p> <p>Til eksaminationen skal du kunne redegøre for, hvordan og hvorfor du har skrevet, som du har, og evt. redegøre for, hvad du har lært, og hvordan du kan forbedre din tekst.</p>
<p>G-niveau: Gå i dialog om grammatik - herunder morfemer, bøjningsformer, ordklasser og ordstillinger på et grundlæggende niveau</p>	<p>På G-niveau har du arbejdet med eksempelvis morfemer, bøjningsformer, ordklasser og ordstilling. Du ved fra den daglige undervisning, hvordan morfemdeling kan hjælpe dig med at læse lange ord, og til eksamen kan du identificere og udføre morfemdeling i tekster, som du selv har skrevet.</p> <p>Du kan bøje adjektiver (tillægsord), verber (udsagnsord) og substantiver (navneord) og skelne mellem og identificere ordklasserne i tekster, som du selv har skrevet.</p>
<p>E-niveau: Gå i dialog om grammatik herunder kohærens, kohæsion og simpel tegnsætning på et grundlæggende niveau</p>	<p>På E-niveau har du arbejdet med, hvordan du kan få sproget til at hænge sammen ved hjælp af eksempelvis bindeord/konjunktioner eller biord/adverbier (kohæsion), hvordan du skaber en rød tråd i din tekst (kohærens), og hvordan du kan bruge genreskemaerne til at skabe en god tekstopbygning. Du er bevidst om at sætte punktummer og inddele i afsnit i dine tekster, og du kan redegøre for det ud fra tekster, som du selv har skrevet.</p>
<p>D-niveau: gå i dialog om korrekt anvendelse af grammatiske begreber på et alsidigt niveau</p>	<p>På D-niveau kan du selvstændigt tage initiativ til en dialog om grammatikken i de tekster, som du har med til eksamen. Du kan anvende de grammatiske elementer fra G- og E-niveau, men du kan eksempelvis også drage paralleller til dit modersmål: Hvor er der grammatiske/sproglige ligheder og forskelle?</p>

4. To eksempler på portfolio prøven

Eksempel 1

En pgu-elev med musisk og kunstnerisk produktion som fagligt tema afslutter E-niveau og har afleveret fire produkter i sin præsentationsportfolio. Alle produkterne knytter an til det, som eleven er optaget af og beskæftiger sig med i hverdagen. I dansk som andetsprog er der desuden fokus på sproget.

- Produkt 1: Et resume af en teaterforestilling, som holdet har set i festugen. I opgaveformuleringen var der lagt vægt på, at resumeet skulle understøttes af fotos fra forestillingen.
- Produkt 2: En sangtekst, som eleven selv har skrevet. Opgaven var at komponere en stemningsmættet lyriktekst uden brug af adjektiver.

- Produkt 3: En lydfil, hvor eleven interviewer en udøvende musiker om arbejdsforholdene for musikere. Eleven har selv udvalgt og nedskrevet særlige dele af interviewet. Der er i opgaveformuleringen lagt op til, at eleven skal forholde sig til åbne og lukkede spørgsmål.
- Produkt 4: Et læserbrev, hvor eleven argumenterer for, hvorfor kommunen skal støtte det lokale spillested.

Til eksaminationen skal eleven starte med at præsentere produkterne, men eksaminationen skal også være en dialog, hvor eksaminator eksempelvis kan stille følgende spørgsmål:

- Produkt 1: Hvad er vigtigt, når man skal skrive et resume? Hvilke overvejelser har du gjort dig med hensyn til at præsentere personerne? Du har skrevet i nutid – kan du bøje nogle af verberne i datid/førnutid?
- Produkt 2: Hvorfor har du valgt lige netop rap til din tekst? Hvem skal høre den? Hvilke ordklasser har du brugt, nu når du ikke måtte bruge adjektiver? Hvordan kan verber bruges til at skabe stemning? Hvordan er din tekst blevet modtaget?
- Produkt 3: Hvordan adskiller talesproget sig fra skriftsproget? Hvad var svært, da du skulle skrive det talte sprog ned? Var der særlige ord/sætninger, som var svære? Hvorfor?
- Produkt 4: Hvem er målgruppen for dit læserbrev? Hvordan kan man se det ud fra dit sprog? Hvordan argumenterer du for dine meninger/synspunkter?

Til den svage elevs eksamen vil det være nødvendigt at hjælpe eleven i processen – dels med at strukturere og styre tiden og dels med at vise alt det, eleven kan. Til den stærke elevs eksamen vil den selvstændige præsentation fylde det meste, og der vil være mindre tid til/brug for dialog.

Eksempel 2

En agu-elev, som har arbejdet særligt med en ”omsorgspraksis”, afslutter D-niveau og har afleveret fire produkter i sin præsentationsportfolio. Alle produkterne knytter an til det, som eleven er optaget af og beskæftiger sig med. I dansk som andetsprog er der desuden fokus på sproget.

- Produkt 1: En kommentar om overvågning af ældre på plejehjem. Eleven har læst debatindlæg om emnet og har produceret en opinionstekst med sine egne synspunkter.
- Produkt 2: En analyse af novellen *Nej*, som er skrevet af Anne Hjelmsø.
- Produkt 3: Et interview med en sygeplejerske, som eleven selv har indgået en aftale med.
- Produkt 4: Et læserbrev, hvor eleven argumenterer for, hvorfor børn skal passe deres gamle forældre. Opgaven er den første, som eleven udarbejdede, og elevens skriftsprog har udviklet sig meget siden.

Til eksaminationen skal eleven starte med at præsentere produkterne, men eksaminationen skal også være en dialog, hvor eksaminator eksempelvis kan stille følgende spørgsmål:

- Produkt 1: Hvad er vigtigt, når man skal skrive en kommentar? Hvilken skriveplan har du brugt for at kunne skrive en god kommentar? Kan du vise, hvor du er objektiv, og hvor du er subjektiv?

- Produkt 2: Kan du uddybe din personkarakteristik af hovedpersonen Fanny? Hvad er ydre, og hvad er indre karakteristik? Kan du forklare, hvorfor Fanny bare siger ”nej!” i novellen? Hvordan er relationen mellem mor og datter?
- Produkt 3: Hvordan adskiller talesproget sig fra skriftsproget? Hvad var svært, da du skulle skrive det talte sprog ned? Kan du vise eksempler i din tekst på direkte og indirekte tale?
- Produkt 4: Hvem er målgruppen for dit læserbrev? Hvordan kan man se det ud fra dit sprog? Kan du fortælle, hvordan du ville forbedre din tekst, hvis du skulle skrive den igen?

Til den svage elevs eksamen vil det være nødvendigt at hjælpe eleven i processen – dels med at strukturere og styre tiden og dels med at vise alt det, eleven kan. Til den stærke elevs eksamen vil den selvstændige præsentationen fylde det meste, og der vil være mindre tid til/brug for dialog.

Bilag: Guide til god praksis ved prøveafholdelse i faget

Den nedenstående tjekliste anvendes til prøveplanlægningen. Ikke alle punkter vil være lige relevante ved alle prøver – det afhænger af den konkrete prøves form og kontekst. Det er en god ide at skrive de vigtigste beslutninger om prøven ned, så de kan deles med censor og mellem lærerne på FGU-institutionen.

<i>Før prøven</i>	
Hvad skal prøvens fokus være?	
Hvad skal bedømmelseskriterierne være?	
Hvordan udarbejdes eksaminationsgrundlaget?	
Er der særlige krav til eleverne for at kunne deltage i prøven? Skal læreren godkende det elevarbejde, der skal indgå som eksaminationsgrundlag?	
Hvornår starter prøven? Udarbejder eleverne noget i undervisningstiden, som de medbringer til prøven? Eller starter prøven med udlevering af en opgave, som skal løses samme dag?	
Tidsramme for prøven: Er der forberedelse, og hvad er rammerne for denne?	
Er der særlige krav til, hvilke fysiske rammer prøven skal foregå inden for?	
Hvilke hjælpemidler har eleverne til rådighed?	
Er der nogle elever, der skal have særlige prøvevilkår?	
Skal der være en tidsplan for elevernes arbejde på dagen?	
Hvordan informeres censor, og hvad skal censor informeres om?	
Hvordan fremsendes der materiale til censor (hvis materialet indgår som bedømmelsesgrundlag)?	
Hvilke praktiske informationer skal censor have?	
Hvordan forberedes eleverne til prøven – undervejs og i den sidste afsluttende fase af undervisningen?	

<i>Under prøven</i>	
Hvem er den prøveansvarlige, som kan tilkaldes i problematiske situationer?	
Læreren er eksaminator, men hvad er censors rolle?	
Hvordan skal kommunikationen med eleverne være?	
Hvordan skabes der en god og tryk prøvesituation?	
Hvordan får eleverne de bedste muligheder for at vise, hvad de kan?	
Hvad skal eksaminator og censor iagttage?	
Hvordan holder eksaminator og censor styr på iagttagelser og vurderinger af den enkelte elev – anvendes der skemaer eller andre værktøjer?	
Hvordan sikres det, at eleverne får de samme (ens) muligheder under prøven?	
<i>Efter prøven</i>	
Hvornår og hvordan votes der?	
Hvordan meddeles bedømmelsen til eleverne?	
Hvordan håndteres uenighed om bedømmelsen?	
Hvem tager sig af elever, der ikke består?	
Hvem oplyser om muligheden for omprøve?	
Hvordan udformes, underskrives og afleveres karakterlister?	
Hvilke erfaringer gav prøvens udformning?	
Giver disse erfaringer anledning til ændringer i prøvetilrettelæggelsen og prøveafholdelsen?	